ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Οι φτωχογειτονιές της Πορτογαλίας αποχαιρετούν τον Οτέλο Καρβάλιο

Obrigado Otelo! Οτέλο, σ’ ευχαριστούμε!

Γράφει ο **Νίκος Ξηρουδάκης**

Έφυγε από τη ζωή χθες, 25 Ιουλίου 2021, ο πρωτεργάτης της Επανάστασης των Γαρυφάλλων Οτέλο Σαράιβα ντε Καρβάλιο.

Ο ηγέτης της πορτογαλικής επανάστασης η οποία έριξε την σαρανταοχτάχρονη δικτατορία των **Σαλαζάρ – Καετάνο,** τερματίζοντας έτσι τους πολέμους της χώρας στην Αφρική και την αποικιοκρατική πολιτική της Πορτογαλίας, άφησε την τελευταία του πνοή στο στρατιωτικό νοσοκομείο της Λισαβόνας. Τον θάνατό του ανακοίνωσε ο εκπρόσωπος των λοχαγών του ’74, Βάσκο Λουρένσο. Η κηδεία του θα γίνει την Τετάρτη 28 Ιουλίου 2021.

Γεννήθηκε στη Μοζαμβίκη το 1936 και ακολούθησε στρατιωτική καριέρα. Μέλημά του με το ξέσπασμα της Επανάστασης δεν ήταν μόνο η αποκατάσταση των δημοκρατικών ελευθεριών του λαού αλλά και το ψωμί της εργατικής τάξης.

Αυτός είναι ο λόγος που τον αποχαιρετούν σήμερα οι φτωχογειτονιές της Πορτογαλίας με το εμβληματικό τραγούδι του Ζοζέ (Ζέκα) Αφόνσου, το **«Γκράντολα, Βίλα Μορένα» - «Γκράντολα, μελαψή πόλη».**

Πρόκειται για το τραγούδι που μαζί με το ποπ ερωτικό τραγουδάκι E depois do adeus (‘Και μετά το αντίο’, με το οποίο το ίδιο βράδυ η Πορτογαλία συμμετείχε στο διαγωνισμό της Eurovision), μεταδόθηκαν από τον ραδιοφωνικό σταθμό της καθολικής εκκλησίας Ράδιο Αναγέννηση δίνοντας το σύνθημα για το ξεκίνημα της κίνησης του στρατού.

Το τραγούδι αυτό του Ζέκα Αφόνσου, απαγορευμένο την εποχή εκείνη, έχει τη δική του ιστορία:

Στη Γκράντολα, μια πόλη στη νότια Πορτογαλία, είχε ιδρυθεί ένας από τους πρώτους συνεταιρισμούς εργαζομένων που γνώρισε την άγρια καταστολή από το δικτατορικό καθεστώς του Σαλαζάρ.

Πρόκειται για την Sociedade Musical Fraternidade Operária Grandolense (Μουσική Εταιρία του Εργατικού Συνεταιρισμού Γκράντολας) Ο συνθέτης του τραγουδιού Ζοζέ (Ζέκα) Αφόνσου, είχε δώσει μια συναυλία στη Γκράντολα με τους μελαψούς κατοίκους στις 17 Μάη 1964 και, εντυπωσιασμένος από τον συνεταιρισμό εμπνεύστηκε το τραγούδι:

Γκράντολα, μελαψή πόλη,

χώρα της αδελφοσύνης
είν’ ο λαός ο αφέντης
μέσ’ απὸ ‘σένα, ω
πόλη.

Μέσ’ απὸ ‘σένα, ω πόλη
είν’ ο λαός ο αφέντης,
χώρα της αδελφοσύνης
Γκράντολα, μελαψή πόλη,

Σε κάθε γωνιὰ ένας φίλος,
ομόνοια σε κάθε πρόσωπο
Γκράντολα, μελαψή πόλη,
χώρα της αδελφοσύνης.
Χώρα της αδελφοσύνης

Γκράντολα, μελαψή πόλη
ομόνοια σε κάθε
πρόσωπο
σε κάθε γωνιὰ ένας
φίλος.
στη σκιὰ μιας
βελανιδιάς
που δεν ξέρεις την
ηλικία της.
ο όρκος μου· νάναι γιὰ
μένα
σύντροφος το θέλημά
σου.

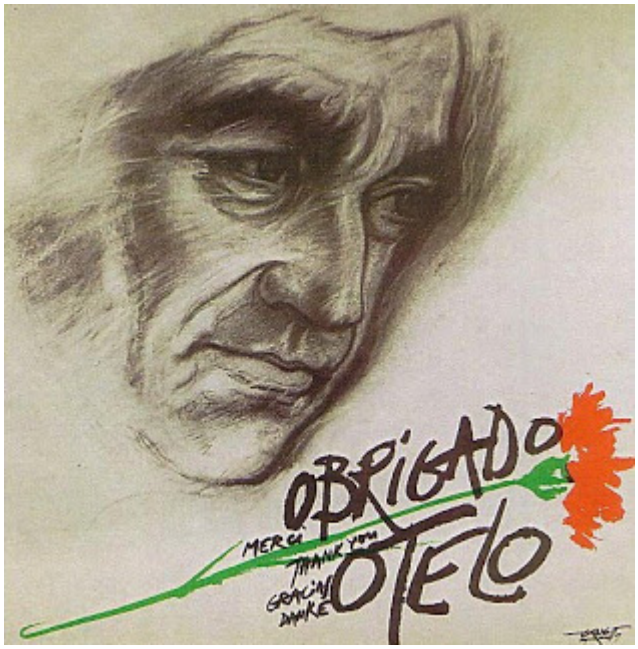

Σύντροφος το θέλημά σου
ο όρκος μου, νάναι για μένα,
στη σκιὰ μιας βελανιδιάς
που δεν ξέρεις την ηλικία της.

Απαγορευμένος καθώς ήταν ο συνεταιρισμός, απαγορεύτηκε και το τραγούδι. Έτσι ο Ζέκα Αφόνσου γνώρισε διώξεις από το καθεστώς και συλλήψεις από την μισητή **PIDE,** τη μυστική αστυνομία του Σαλαζάρ, επειδή το είχε τραγουδήσει δημόσια.

Στις 25 Απρίλη του 1974, η «Επανάσταση των Γαρυφάλλων», όπως ονομάστηκε από τα γαρύφαλλα που έβαζε στις κάνες των όπλων των στρατιωτών ο λαός, ανέτρεψε το δικτατορικό καθεστώς της Πορτογαλίας.

Η κίνηση του στρατού απελευθέρωσε λαϊκές δυνάμεις και ένα πρωτοφανές κίνημα ανατροπής σάρωσε την Πορτογαλία.

Ηγετική μορφή του **ΜΡΑ** (**ΚΕΔ**, Κίνημα Ενόπλων Δυνάμεων) και εκπρόσωπος της αριστερής τάσης ήταν ο Οτέλο Σαράιβα ντε Καρβάλιο.

Ο Οτέλο Καρβάλιο είχε έρθει και στην Ελλάδα το 1980. Εκτός από την ομιλία του σε εκδήλωση που διοργάνωσε ο σύλλογος "Πρωταγόρας" στο θέατρο Γκλόρια, είχε επισκεφθεί και τα γραφεία όλων των οργανώσεων της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς, χωρίς εξαίρεση, αφήνοντας τις καλύτερες εντυπώσεις στους συνομιλητές του.

Είχα την τιμή να τον υποδεχτώ στα γραφεία της Β' Πανελλαδικής, όταν μας επισκέφθηκε στο κτήριο της Ακαδημίας 98. Δεν έδινε την εντύπωση στρατιωτικού καριέρας και, ίσως λόγω της απλότητάς του, δυσκολευόσουν να πιστέψεις ότι συνομιλείς με έναν άνθρωπο που είχε διαδραματίσει τόσο σημαντικό ρόλο στην πορτογαλική επανάσταση.

Επτά χρόνια αργότερα δικάστηκε και φυλακίστηκε με την κατηγορία ότι συμμετείχε στην οργάνωση **FP-25, Λαϊκές Δυνάμεις 25** (Απρίλη). Ο ίδιος αρνήθηκε τη συμμετοχή του, υπερασπίστηκε όμως την αναγκαιότητα της κοινωνικής εμβάθυνσης της επανάστασης στην κατεύθυνση της κοινωνικής απελευθέρωσης και της διατήρησης των κεκτημένων της ορμητικής εφόδου του λαϊκού παράγοντα στο προσκήνιο μετά την επικράτηση της επανάστασης των γαρυφάλλων.

Παρέμεινε πέντε χρόνια στη φυλακή ενώ αργότερα έπαψαν οι διώξεις του με πολιτική παρέμβαση. Είναι χαρακτηριστικό ότι το πολιτικό προσωπικό της Πορτογαλίας τον αποχαιρετάει με σεβασμό.

Στα βάρβαρα χρόνια των μνημονίων ο Οτέλο εκφράστηκε έντονα κατά της πολιτικής που οδήγησε σε αυτά, δηλώνοντας μάλιστα ότι αν ήξερε αυτήν την κατάληξη δεν θα είχε κάνει ό,τι έκανε το 1974. Μεταξύ άλλων, είχε δηλώσει πως *«το γεγονός ότι μια μεγάλη μάζα πληθυσμού, δύο εκατομμύρια άνθρωποι, ζουν σήμερα στη φτώχεια, σημαίνει ότι οι στόχοι της επανάστασης δεν επιτεύχθηκαν. Είμαι σοκαρισμένος από τις ανισότητες που βιώνουν οι Πορτογάλοι”.* Κατάγγειλε τις «τεράστιες μισθολογικές διαφορές», αντιπαραβάλλοντας τις χαμηλές απολαβές του κόσμου της εργασίας με τις «ανήθικες αμοιβές των επικεφαλής επιχειρήσεων».

«Αυτό με σοκάρει», λέει στη συνέντευξή του στο πρακτορείο ειδήσεων Lusa θυμίζοντας ότι υπάρχουν και «αυτοί που σηκώνονται στις 5 το πρωί για να πάνε στο εργοστάσιο και το χωράφι και φτάνουν στο τέλος του μήνα με ένα μισθό φτώχειας».

Φύσει αισιόδοξος ο ίδιος, είχε δηλώσει τότε ότι δυσκολεύεται να δει το μέλλον με αισιοδοξία. *«Η χώρα μας δεν έχει φυσικούς πόρους, ο μοναδικός της πλούτος είναι ο λαός. Αυτός ο λαός, που έζησε 48 χρόνια υπό στρατιωτική και φασιστική δικτατορία, άξιζε άλλα πράγματα και όχι να ζουν στη φτώχεια δύο εκατομμύρια άνθρωποι». «Δεν θα είχα κάνει την*

25η Απριλίου αν ήξερα ότι θα φτάναμε στη σημερινή κατάσταση».

Λισαβόνα, 25 Απρίλη 2020: Ο λαός γιορτάζει την επέτειο της Επανάστασης των Γαρυφάλλων εν μέσω καραντίνας, τραγουδώντας από τα μπαλκόνια το "Γκράντολα, Βίλα Μορένα"

Σημειώνεται πως κάτω από κάποιες εντελώς ιδιαίτερες συνθήκες, στην Πορτογαλία της παρακμάζουσας αποικιοκρατίας ο στρατός έπαιξε για ένα διάστημα θετικό ρόλο στην ανατροπή μιας πενηντάχρονης σχεδόν δικτατορίας και τη διάνοιξη διαδικασιών συμμετοχής του λαϊκού παράγοντα στις εξελίξεις. Συνθήκες καταλυτικές αφενός, αλλά και ανεπανάληπτες αφετέρου. Αυτό σημαίνει πως στα μέρη και στις μέρες μας, η απελευθέρωση της εργατικής τάξης είναι υπόθεση της ίδιας, μακριά από κάθε είδους λογική *ανάθεσης*. Η εξέλιξη άλλωστε της πολιτικής ταξικής πάλης, όσα ακολούθησαν και τελικά η ήττα της πορτογαλικής επανάστασης δεν αφήνουν καμιά αμφιβολία για αυτό.

Το μνημείο στη Γκράντολα με τους στίχους και την παρτιτούρα του τραγουδιού

Ακολουθούν βίντεο με τραγούδια και στιγμιότυπα από την επανάσταση των γαρυφάλλων. Στο τελευταίο από τα βίντεο, βλέπουμε ένα περιστατικό που διαδραματίστηκε στο πορτογαλικό κοινοβούλιο τον Μάιο του 2013. Ομάδα συνταξιούχων της Associação Apre! διακόπτουν την προ ημερησίας συζήτηση για να διαμαρτυρηθούν έτσι κατά των νέων περικοπών στις συντάξεις που είχε εξαγγείλειο πρωθυπουργός Πάσους Κοέλιου. Η κατώτατη σύνταξη ήταν στα 400 ευρώ ενώ ο Πορτογάλος πρωθυπουργός εξαπέλυσε νέα σκληρά μέτρα λιτότητας κατά των εργαζομένων και των συνταξιούχων.

Ο πρόεδρος της Βουλής Εστέβες Ασουνσιάο διέκοψε τη συνεδρίαση, διέταξε την απομάκρυνση των διαδηλωτών από την αίθουσα και, απευθυνόμενος προς αυτούς, είπε πως αυτό που κάνουν ‘’δε βοηθάει τη δημοκρατία’’ -υπονοώντας, προφανώς, πως οι σκληρές περικοπές της μνημονιακής κυβέρνησης τη βοηθάνε…

Ήταν μάλιστα η δεύτερη φορά στο τελευταίο διάστημα που το εμβληματικό τραγούδι της «Επανάστασης των Γαρυφάλλων» τραγουδήθηκε μέσα στο πορτογαλικό Κοινοβούλιο. Το ίδιο τραγούδι είχε ακουστεί ξανά μέσα στη Βουλή τον Φλεβάρη του 2013, όταν τριάντα περίπου

διαδηλωτές του κινήματος των Πορτογάλων indignados διέκοψαν την ομιλία του πρωθυπουργού Πάσους Κοέλιου για να του υπενθυμίσουν, όπως δήλωσαν, *«ότι σε αυτή τη χώρα ο λαός κάνει κουμάντο»*.

Ο Οτέλο Καρβάλιο και ο Φιντέλ Κάστρο στην Πορτογαλία